

Бібліотечний форум: історія, теорія і практика

№ 1 (1) 2015

**Науково-інформаційний
шоквартальний журнал**
Засновник - фізична особа
Башун Олена Володимирівна
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 21735 - 11635 Р
від 21.12.2015
Заснований у грудні 2015
року, м. Київ

Головний редактор
Олена Башун,
канд. пед. наук

**Звертайтесь до
редакції:**
067-625-36-52,
066-840-97-83
e-mail:
olenabashun@gmail.com

**Журнал "Бібліотечний
форум: історія, теорія і
практика"**
Передплатний індекс **09923**

Відповідальність за точність
поданих фактів, цитат, цифр
та прізвищ несуть автори
матеріалів.
Редакція залишає за собою
право літературного редактування і скорочення статей.
Рукописні матеріали не рецен-
зуються і не повертаються.
Редакція не завжди поділяє
думку авторів.
За зміст рекламних інфор-
маційних повідомлень редакція
відповідальністі не несе.
У разі передруку посилання на
журнал "Бібліотечний форум:
історія, теорія і практика"
обов'язкове.

**© Бібліотечний форум:
історія, теорія і практика**

Інформаційний партнер
журналу - **Українська
бібліотечна асоціація**

Зміст	
Бібліотеки і війна	
Калініна Н. Три літери, за якими сковалося життя.....	2
Бібліотекознавство	
Чуканова С. Значеніе информології как дисципліни при професіональній підготовці будущих бібліотекарів в вузах США.....	4
Управління бібліотекою. Бібліотечний менеджмент	
Кривоносова О. Корпоративна культура в контексті перспективного розвитку сучасних бібліотек.....	7
Інтернет-технології в бібліотеках	
Біла Л. Нові можливості бібліотек ВНЗ III-IV р. а. педагогічного та інженерно-педагогічного профілів у сучасному інформаційному просторі.....	11
Малиш О., Грищенко Т. Онлайн-ігри в бібліотеках: теорія та практика.....	14
Автоматизація бібліотечних процесів	
Янюк С. Моніторинг відвідування бази даних "Періодика" електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського.....	16
Бібліотечно-інформаційні ресурси бібліотек	
Грищенко Т. Співпраця відділу документів іноземними мовами Сумської обласної універсальної наукової бібліотеки з волонтерами різних країн світу.....	22
Довгань А. Іздання искусствоведческой тематики как составляющая документного ресурса научной библиотеки	
Національної академії руководящих кадров культури и искусств.....	24
Бібліотечно-бібліографічне обслуговування	
Вербова В. Інформаційно-бібліографічне забезпечення науково- педагогічних досліджень Національної академії педагогічних наук України.....	28
Лобода Г. Молодіжна толока: "Бібліотека єднає молоді".	
Пізнавально, захопливо, корисно.....	32
Пономаренко С. ART-резиденція в бібліотеці.....	34
Тертилова А. Бібліотерапія як напрямок роботи сучасного бібліотекаря.....	36
Мережа бібліотек	
Молчанова С. Роль бібліотеки ВНЗ у формуванні ціннісних орієнтирів молоді в нових умовах.....	39
Методична діяльність бібліотек	
Григорян А. Професійний конкурс методистів і бібліографів публічних бібліотек Півдня України.....	44
Українська бібліотечна асоціація	
Маніфест Української бібліотечної асоціації	
"Бібліотеки в умовах кризи".....	48
Форум "Бібліотека – громада: відкритий простір". підбиваємо підсумки проекту.....	51
Бібліотечні форуми, конференції	
Кудлач В. Притягальне поле "галактики Гутенберга".....	52
Промська О. Історія бібліотек Рівного.....	55
Видатні бібліографи: наукові розвідки	
Глибіцька С. Основатель харківської університетської школи бібліографів Х. С. Надель (1905–1968); к 110-летию со дня рождения.....	58
Вітаємо ювіляра	
Чегринець М. Людина благородних поривів До 75-річного ювілею Раїси Василівни Онищенко.....	61
Літературна сторінка	
Маркова Л. Коли оживають казки. П'єса-казка для дітей.....	63
Посміхніться	
	67

У зв'язку із закриттям НВП "Ідея", засновника журналу "Бібліотечний форум України" з 2003 року, реєстраційне
свідоцтво КВ № 7342 від 25.05.2003, журнал "Бібліотечний форум України" надалі виходити не буде. Замість нього за-
реєстровано журнал з іншою назвою "Бібліотечний форум: історія, теорія і практика", який надсилається всім перед-
платникам журналу "Бібліотечний форум України" на друге півріччя 2015 року (№ 3 (49) 2015 та № 4 (50) 2015) з ме-
тою виконання зобов'язань перед передплатниками.

Значеніє информології як дисципліни при професіональній підготовці будущих бібліотекарів в вузах США

Стаття посвящена вопросам изучения сущности информологии в составе дисциплины "библиотековедение и информология" в высших учебных заведениях Соединенных Штатов Америки.

Магістерські программи по бібліотековедению і информології в вузах США акредитуються Американською бібліотечною асоціацією на основі вироблених єю акредитаціонних стандартів. Данные стандарты определяют бібліотековедение и информологию (Library and Information Science) як дисципліну, изучающую принципы работы с фиксированными источниками информации – как печатными, так и электронными. Из этого следует, что немаловажной составляющей учебного плана магістерської программи по бібліотековедению и информології в США является предмет "информационология"¹.

Для України эта дисциплина является сравнительно новой. На данный момент происходят обсуждения вопросов модернизации бібліотечного образования в Україні с целью интеграции информологии в бібліотечное дело².

Цель статьи – проследить взаимосвязь информологии и бібліотечного дела в качестве образовательной дисциплины в вузах США.

Вопросом изучения информологии как науки занималось множество отечественных и зарубежных исследователей. Среди украинских ученых можем назвать ки-

бернетиков: В. Камшу, Л. Камшу, Ю. Камшу³. Вопросами соотношения информологии и документоведения занимаются В. Горевая, Л. Данильчук. Зарубежные исследователи: Р. Блаут, Б. Брукс, Дж. О'Салливан, Д. Снайдер, К. Шенон исследовали основы теории информации и взаимосвязь информологии с другими науками. Вопросом применения информологии в бібліотечном деле занимаются ведущие американские бібліотековеды К. МакКук, Дж. Олгард, Р. Рубин.

По определению авторов учебного пособия "Основы информационной культуры", Т. Ткаченко, В. Сологуб, Г. Пасынкова: "...в условиях постоянного процесса обновления знаний, повышения качества образования, построение системы обучения студентов основам информационной культуры является одним из основных заданий бібліотек"². То есть, как видим, умение работать с информацией сегодня необходимо любому современному специалисту, а тем более будущему бібліотекарю.

Вышеупомянутые авторы придают большое значение изучению вопроса внедрения информационной культуры в современное общество. Поскольку на рубеже ХХ–XXI вв. началась эпоха ускорения технологического и экономи-

Светлана
Чуканова,

співзакладник,
Національний університет
"Києво-Могилянська академія",
Координатор Американської бібlio-
тетики при НаУКМА

ческого розвиття, інформаційні ресурси активно витесняють із системи ценностей тє, у котирьох є явно вираженна матеріальна природа. Цениться сьогодні не сама інформація як таковая, а уміння єю оперувати (інформаційна компетентність). В зв'язку з розвитком сучасних технологій суттєво зросли обсями інформації, і, слідово, виник питання ефективної обробки інформації польователем. Сучасне інформаційне общество можна охарактеризувати з помідою измерення кількості общедоступної інформації. Інформаційне общество – це феномен, породжений сучасної інформаційної епохи, який має суттєвне вплив на багато життєвих процесів, як, наприклад, осуществлення банківських операцій, і в тому числі на бібліотечне діло⁴.

Основоположником інформології (чи об'єднаної теорії інформації) прийнято счіти американського ученого інженера-математика Клода Шеннона (1916–2001). В своїй статті "Математична теорія комунікації" (1948) он предложил семантическую схему системи комунікації⁵. Данную схему взяли на вооружение разные науки: філологія (теорія перекладу), бібліотековедение, інформатика і інші. Обясняється семантическая схема следуюшим образом: від джерела інформації повідомлення поступає в передачник, де проходить кодування повідомлення в сигнал. Проходячи через передачник, сигнал взаємодіє з джерелом шуму, де претерпіває некі зміни і поступає в приймач інформації. Приймач в свою чергу декодує отриманий сигнал в повідомлення і доставляє його в пункт назначения (Схема 1). З даної схеми слідує: основною цілью висловленого процеса є трансмісія інформації від джерела до пункту назначения посредством кодування і декодування сигналу повідомлення. Позд-

ніше эта схема подвергалась модернізації різними ученими, але принцип її залишається під час і по сьогодні.

Із історії інтеграції інформології в бібліотечне діло в США нам відомо, що перший курс інформології для бібліотекарів був предложен в 1959 році професором Каліфорнійського університета бібліотековедом Робертом Хейзом⁶. В тому ж році Американська бібліотечна асоціація утвердила стандарти бакалаврських програм по бібліотековедению. С цього моменту інформологія і бібліотековедение стали неразривними дисциплінами і бібліотечне образование в США почало розвиватися в новому ключі⁷.

Функції інформології відносно созвучні з функціями бібліотечного діла: 1) створення інформаційних ресурсів; 2) збереженість інформації; 3) управління та розширення інформаційних ресурсів і матеріалів. Поэтому актуальною є тема взаємосвязі цих дисциплін⁸.

Взаємосвязь теорії інформації та бібліотечного діла легко проследити, проаналізувавши перечень обов'язкових дисциплін при професіональній підготовці магістрів бібліотековедения та інформології в вузах США:

- * аналіз, оцінка, синтез та розширення інформації;
- * документоведение та робота з інформаційними ресурсами;
- * збереженість та циркуляція матеріалів;
- * менеджмент колекцій;
- * основи комунікації;
- * інформаційні послуги.

По мнению сучасного американського бібліотековеда Р. Рубина, основними завданнями бібліотекаря як професіонала є: створення, упорядочення, збереження збереженості та розширення інформації.

Взаємна связь інформології та бібліотечного діла очевидна з точки зору причастності цих наук до інформації вообще та ін-

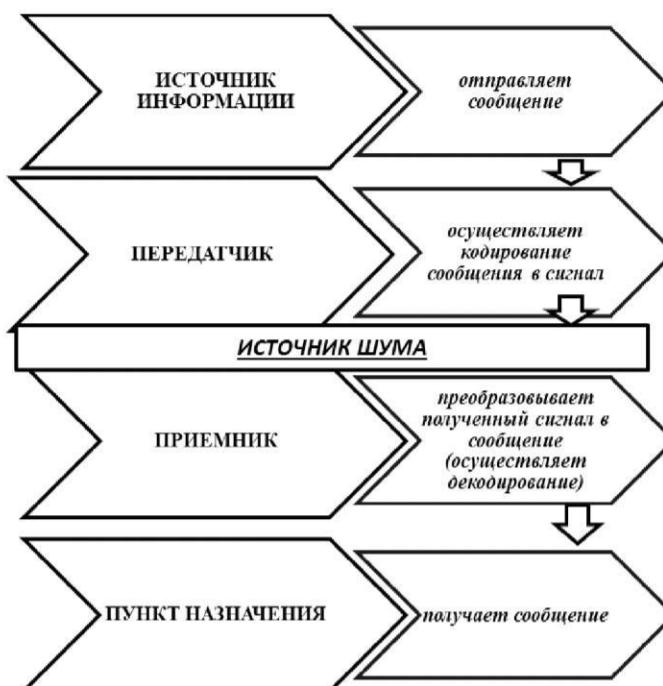
формаційним ресурсам в частності. Коммуникаціонна схема Клода Шеннона може бути використана в качестве матриці для воссоздания процесса роботи з інформацією в бібліотеке, де сигналом виступає інформаційний ресурс, каналом – бібліотека, пунктом назначения – читатель.

Інформологія суттєвенно впливає на розвиток сучасного общества на протяжнії післядійся десятиліть⁹. Заданієм інформології як образовательной дисципліни є: 1) підготовка будущих исследователей інформаційної науки для академіческих, промислових та інноваційних учреждений, 2) підготовка професіоналів – сильних лидерів, відповідно относячихся до використанню сучасних інформаційних технологій. По своїй природі інформологія є інтердисциплінарним ученім, в якому домінує кібернетика¹⁰.

Бібліотековедение та інформологія неразривно пов'язані з педагогікою в зв'язку з популярністю занятій по інформаційній грамотності, які проводять бібліотекари для польователей публичних, університетських та наукових бібліотек¹¹.

Сучасний бібліотекарь в США повинен мати базовими знаннями в області інформології, уметь працювати з електронними базами даних, електронними книгами та іншою сучасною технікою, автоматизованими інтегрованими бібліотечними системами¹². Іменно тому величезне значення придається інформології як складової дисципліни "бібліотековедение та інформологія" при професіональній підготовці магістрів по цій спеціальності в вузах США.

Схема 1. Семантическая схема К. Шеннона

¹Standards for Accreditation of Master's Programs in Library and Information Studies / [Электронный ресурс]. - Режим доступа: http://www.ala.org/accreditedprograms/sites/alaorg.accreditedprograms/files/content/standards_standards_2008.pdf. - Название с экрана.

²Данильчук, Л. Сутність дефініції "інформація" / Л. Данильчук // Педагогіка і психологія професійної освіти. - 2012. - № 5. - С. 18-26.

³Камша, В. П. Про кібернетику другого етапу НТР / В. П. Камша, Л. С. Камша, Ю. В. Камша // Складні системи і процеси. - 2010. - № 1. - С. 25-41.

⁴Ткаченко, Т. П. Основи інформаційної культури: навч. посібник / Т. П. Ткаченко, В. І. Сологуб, Г. І. Пасинкова. - Донецьк: Ноулідж, 2012. - 363 с.

⁵Shannon, C. E. A mathematical theory of communication. / C. E Shannon // ACM SIGMOBILE Mobile Computing and Communications Review - 2001. - № 5. - P. 3-55.

⁶Rubin, R. E. Foundations of library and Information Science. - New York : Neal-Schuman Publishers , Inc. , 2004. - 495 p.

⁷O'Sullivan, J. A Information-theoretic image formation / J. A O'Sullivan, R. E Blahut, D. L. Snyder // IEEE Transactions on Information Theory - 1998 - V. 44. - № 6. - P. 2094-2123.

⁸Brookes, B. C. The foundations of information science : Part I. Philosophical aspects. / B. C. Brookes // Journal of information science. – 1980. - № 2 - P. 125-133.

⁹Горєва, В. В. Інформологічні дослідження в документознавстві України у 60-70-х роках ХХ ст. (на прикладі досліджень Української філії науково-дослідного інституту планування і нормативів при Держплані СРСР у м. Києві) / В. В. Горєва // Архіви України. - 2011. - № 2-3 (273). - С. 46-56.

¹⁰McCook K. Opportunities in Library & Information Science Careers. McGraw-Hill, 2001. - 160 p.

¹¹Електронні книжки та електронні читанки (рідери) в бібліотеці: з чого почати? / [уклад. : Пашкова В. С., Ярошенко Т. О.; відп. за вип. Я. Є. Сошинська] ; Українська бібл. асоц., Нац. парлам. б-ка України, Нау. б-ка Нац. ун-ту "Києво-Могилянська академія". - К. : [Самміт-книга], 2013. - 63, [1] с. : ілюстр.

¹²Principles and applications of information science for library professionals / J. N. Olsgaard, editor. - Chicago : American Library Association, 1989. - 142 p.